

Het belang van het bestuderen van al-Fiqh op de juiste manier

Door: Shaykh dr. Ṣāliḥ b. Fawzān al-Fawzān

AL-FIQH¹ is een belangrijk domein in de religie. Het is niet toegestaan om het te minachten of er een aversie voor op te wekken. Sommige mensen of jongeren in onze huidige tijd minachten al-Fiqh en wekken er een aversie voor op. Zij zeggen dat het (slechts) de uitspraken zijn van (feilbare) mannen en dat al-Fiqh afhoudt van het leren kennen van het Boek en de Sunna, van de aandacht voor de teksten, het traceren van de overleveringen en dergelijke.

Dit is in werkelijkheid onwetendheid van hen over de waarde van al-Fiqh, aangezien al-Fiqh een geweldig fortuin is. Het is niet toegestaan

¹ Al-Fiqh: Taalkundig: Begrip. Wetkundig: Het kennen van de wettelijke regelgevingen vanuit de gedetailleerde bewijzen. Zie: Ṣāliḥ al-Fawzān, *Ash-Sharḥ al-mukhtaṣar 'alā matn Zād al-mustaḥni'* I (Riyad 2004) 8.

om het te minachten. Het is verplicht om ervan te profiteren, het te bestuderen en het te leren kennen.

Dat betekent niet dat we alles aannemen van wat de mensen van de kennis hebben gezegd zonder het te onderwerpen aan het Boek en de Sunna en zonder dat we de bron ervan en het bewijs ervoor kennen.

De mensen bevinden zich wat betreft deze belangrijke zaak tussen twee tegengestelde groepen:

Een groep die een aversie opwekt voor al-Fiqh, de mensen ervan vervreemdt en het verwerpelijke beschrijvingen geeft en een groep die overdrijft in al-Fiqh en at-Taqlid (blind volgen), en fanatisme heeft voor de meningen van de Imams en de geleerden. Beide (uitersten) zijn afkeurenswaardig.

De middenpositie is dat we datgene nemen van de uitspraken van de geleerden dat overeenkomt met het bewijs. We kunnen er gebruik van maken om het Boek van Allah en de Sunna van Zijn Boodschapper ﷺ te begrijpen. We laten dat wat in strijd is met het bewijs, omdat zij (feilbare) mannen zijn, ze kunnen het fout hebben en ze kunnen het goed hebben.

Wanneer de Mujtahid² zich heeft ingespannen (om tot een bepaald oordeel te komen) en het goed heeft, dan krijgt hij twee beloningen. En wanneer hij zich heeft ingespannen en het fout heeft dan krijgt hij één beloning. De bedoeling is de Mujtahid die kwalificaties bezit waarmee

² Mujtahid (mv. Mujtahidūn/Mujtahidīn): Een persoon die Ijtihād verricht. Ijtihād (mv. Ijtihādāt): Taalkundig; Inspanning. Termkundig: Het verrichten van inspanning om in een bepaalde kwestie een wettelijk oordeel af te leiden door middel van de bronnen. Zie: Muḥammad b. Šāliḥ al-‘Uthaymīn, *Sharḥ Naẓm Al-Waraqāt fī Uṣūl al-Fiqh* (Dammam 1425) 229.

hij Ijtihād kan verrichten. De betekenis hiervan is: dat wij nemen van de Ijtihādāt van de Imams wat overeenkomt en ondersteund wordt door het bewijs, om het te gebruiken om het Boek en de Sunna te begrijpen. En dat wij datgene laten waarvan wij van mening zijn dat het in strijd is met het bewijs, omdat de Boodschapper van Allah صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ het voorbeeld is.

Allah zegt:

﴿ فَإِن تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾ ﴾

Als jullie over iets van mening verschillen, legt het dan voor aan Allah en de Boodschapper, indien jullie in Allah en de Laatste Dag geloven. Dat is beter en een betere afsluiting. [Sūra an-Nisā' (4): 59]

Wij onthouden ons dus niet van al-Fiqh en wij verwerpen het niet, zoals sommigen tegenwoordig zien bij beginnelingen of bij degenen die doen alsof zij kennis bezitten, degenen die denken dat zij geleerden zijn en denken dat zij zonder de woorden van de juristen kunnen. Wij zijn eveneens niet fanatiek ten opzichte van de uitspraken van mannen, en wij nemen ze niet als een religie. Beide uitersten zijn afkeurenswaardig. De middenweg is dat we de Fiqh en de Ijtihādāt van de Mujtahidīn lezen, hun bewijzen en hun bronnen leren kennen en vervolgens datgene ervan nemen wat overeenkomt met het bewijs.

Wanneer iets in strijd is met het bewijs dan geven wij een excuus aan degene die het zegt en vragen wij Allah om hem genadig te zijn, maar wij kunnen niet datgene aannemen wat in strijd is met het bewijs, ook al is het gezegd door iemand van de mensen van kennis, want zij – moge Allah hen genadig zijn – waarschuwen voor het blindelings volgen van hen zonder bewijs.

Imam Abū Ḥanīfā (de oudste van de vier imams) – moge Allah hem genadig zijn – zegt:

“Wanneer een overlevering van de Boodschapper صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ komt, dan wordt die gretig verwelkomd, en wanneer een overlevering van de Metgezellen van de Boodschapper van Allah صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ komt, dan wordt die gretig verwelkomd. Maar wanneer een overlevering van de Opvolgers komt, dan zijn zij mannen en wij zijn mannen.”

Hij gaf dus voorrang aan de uitspraak van Allah en de uitspraak van Zijn Boodschapper boven de uitspraak van ieder ander.

En Imam Mālik – moge Allah hem genadig zijn – zegt:

“Eenieder van ons kan zowel weerleggen als weerlegd worden, behalve de persoon in dit graf (d.w.z. de Boodschapper van Allah صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ).”

En Imam ash-Shāfi‘ī – moge Allah hem genadig zijn – zegt:

“Als een overlevering authentiek is, dan is dat mijn opinie.”

En hij zegt:

“Wanneer mijn uitspraak de uitspraak van de Boodschapper van Allah صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ tegengaat, smijt mijn uitspraak dan tegen de muur en neem de uitspraak van de Boodschapper صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.”

En Imam Aḥmad – moge Allah hem genadig zijn – zegt:

“Ik was verbaasd over een volk dat op de hoogte is van de keten van overlevertaars en diens authenticiteit de mening volgt van Sufyān, terwijl Allah zegt:

﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ

أَلِيمٌ ﴿١٣﴾

Laten degenen die zijn bevel ongehoorzaam zijn opletten dat een beproeving hen treft of een pijnlijke bestraffing hen treft. [Sūra an-Nūr (24): 63]”

Zij zijn er niet tevreden mee als wij hen blindelings volgen en fanatiek zijn ten opzichte van hun meningen. Zij zijn er aan de andere kant wel tevreden mee als wij datgene nemen wat overeenkomt met het bewijs en dat wij het bewijs volgen, of het nu afkomstig is van de Madhhab van onze Imam of van de Madhhab van een andere Imam, aangezien de waarheid het doel van de gelovige is, waar hij het ook vindt neemt hij het aan.

Dus wanneer het duidelijk wordt voor de Ḥanbalī dat het bewijs met de Ḥanafī is dan is het verplicht voor hem om zijn uitspraak aan te nemen, en omgekeerd. Wanneer het duidelijk wordt voor de Ḥanafī dat het bewijs met de uitspraak van de Ḥanbalī is, dan is het verplicht om zijn uitspraak aan te nemen.

Dus de Imams – moge Allah hen genadig zijn - en hun volgelingen van de mensen van kennis hanteren deze methode. Zij nemen van al-Fiqh wat overeenkomt met het Boek en de Sunna, en zij laten datgene wat in strijd is met het Boek en de Sunna, omdat deze Imams niet onfeilbaar zijn. Zij verrichten slechts Ijtihād, streven naar de waarheid en zoeken ernaar. Ze kunnen het goed of fout hebben. Hun fouten zijn echter – en alle lof is aan Allah – beperkt en gering. Veel van hun uitspraken komen overeen en corresponderen met het bewijs. Het doel van hen allen is om het bewijs te volgen en zij allen adviseren dat ook.

De geleerden – moge Allah hen genadig zijn - hebben de Fiqh vastgelegd, toen zij vreesden dat het verloren zou gaan. Vooral de volgelingen van de vier

wetscholen.

De vier wetscholen zijn vastgelegd en er werd belang aan gehecht. Dit zijn:

- De wetschool van Imam Abū Ḥanīfa
- De wetschool van Imam Mālik
- De wetschool van Imam ash-Shāfi‘ī
- De wetschool van Imam Aḥmad

Er is aan al deze wetscholen belang gehecht. Ze zijn vastgelegd en ze werden bestudeerd in verschillende tijdperken.

Er zijn daarnaast nog andere juristen met opinies maar hun opinies zijn niet vastgelegd (als wetschool), zoals bijvoorbeeld: Imam Ibn Jarīr at-Ṭabarī,³ Imam al-Awzā‘ī,⁴ Imam Sufyān ath-Thawrī⁵ en anderen. Er is geen specifieke Madhhab voor hen vastgelegd zoals dat is vastgelegd voor de vier imams, maar hun woorden en hun Fiqh is aanwezig in de naslagwerken van Qur’ān-exegese, uitleg van overleveringen en de boeken van meningsverschillen. Hun uitspraken zijn dus aanwezig in de naslagwerken, maar ze zijn niet vastgelegd op een specifieke manier zoals dat is gebeurd bij de vier wetscholen.

³ Hij is de Imam Muḥammad b. Jarīr b. Yazīd b. Kathīr Abū Ja‘far at-Ṭabarī, de auteur van geweldige schrijfwerken. Hij was uniek in zijn tijd op het gebied van kennis, intelligentie en de hoeveelheid aan schrijfwerken. Hij werd geboren in het jaar 224 AH en hij overleed in het jaar 310 AH.

⁴ Hij is de Imam ‘Abd ar-Raḥmān b. ‘Amr b. Yuḥmad, Abū ‘Amr al-Awzā‘ī, de geleerde en de jurist van de mensen in de Levant. Hij werd geboren in het jaar 88 AH en hij overleed in het jaar 157 AH.

⁵ Hij is de Imam Sufyān b. Sa‘īd b. Masrūq, Abū ‘Abd Allāh ath-Thawrī, de Imam van de Ḥuffāz (onthouders van de overleveringen) en de leermeester van de bedrijvige geleerden in zijn tijd. Hij overleed in het jaar 161 AH.

In elk geval, het gaat er om waar het bewijs op is gebaseerd, of het nu afkomstig is van de vier wetscholen of ergens anders vandaan van uitspraken van de Imams.

Deze uitspraken en Ijtihādāt helpen ons om het Boek en de Sunna te begrijpen. Vandaar dat de geleerden er aandacht aan besteed hebben, het vastgelegd hebben en het hebben bestudeerd. Zij hebben een geweldig fortuin ervan achtergelaten voor de moslims. Zij (de moslims) keren ernaar terug wanneer het nodig is en in geval van calamiteiten. Dit behoort tot het succes van Allah, en Zijn bescherming van deze Religie, zoals de Verhevene zegt:

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾﴾

Voorwaar, Wij zijn het Die de Vermaning (de Qur'ān) hebben geopenbaard, en voorwaar, Wij zullen er zeker over waken. [Sūra al-Ḥijr (15): 9]

Dit omvat: Het beschermen van de Qur'ān tegen verandering en vervanging, het beschermen van de Profetische Sunna tegen verandering en vervanging en het beschermen van de uitspraken van de inspannende Imams tegen gestuntel. Dit is omdat zij helpen het Boek en de Sunna te begrijpen. Het is een goed product om het Boek en de Sunna te begrijpen.

Je hebt nu geweldige boeken tot je beschikking. Het belangrijkste boek is het Boek van Allah:

﴿لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ ۖ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ﴾

De valsheid raakt hem niet, niet van voren, noch van achteren. Het is een neerzending van de Alwijze, de Geprezene. [Sūra Fuṣṣilat (41): 42]

Je hebt de Sunna van de Boodschapper صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ tot je beschikking:

﴿ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۗ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴾

Hij spreekt niet uit begeerte. Het is niets anders dan een Openbaring die aan hem geopenbaard is. [Sūra an-Najm (53): 3-4]

Het is bewaard en beschermd tegen gestuntel en verstoring.

Je hebt de uitspraken van de geleerden tot je beschikking. Aan het hoofd van hen staan de Metzgezellen van de Boodschapper van Allah صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. Vervolgens de uitspraken van de Opvolgers en de ‘Opvolgers van de Opvolgers’. Daarna komen de uitspraken van de Imams, in het specifiek de vier Imams.

Dit alles is aanwezig – en alle lof is aan Allah –. Het is beschikbaar voor de moslims. Aan ons is slechts om ons te wijden aan deze boeken, er aandacht aan te besteden, ze te bestuderen en er profijt uit te halen. Wij dienen niets, geen meningen, uit onszelf te produceren, want wij hebben hun rang en status niet bereikt. Wij dienen ons dus niet te onthouden van deze Fiqh-boeken en te beweren, zoals sommige kennisveinzers zeggen, dat wij het vermogen bezitten om er zonder te kunnen en dat wij terugkeren naar het Boek en de Sunna zonder de uitspraken van deze Imams door te nemen en er profijt uit te halen.

Dit is een grote fout. Het leidt tot dwaling, omdat er heden ten dage niemand is – zover wij weten en waar de realiteit op duidt – die in staat is om volledig zelfredzaam en onafhankelijk te zijn wat betreft begrip alsook (het bezitten van eigen) meningen en Ijtihādāt. De kennis vermindert en wordt weggehaald aan het einde der tijden, zoals de Profeet صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ heeft gezegd:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ هَذَا الْعِلْمَ انْتِزَاعًا يَتَّزِعُهُ مِنْ صُدُورِ الرِّجَالِ، وَإِنَّمَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِمَوْتِ الْعُلَمَاءِ، حَتَّى إِذَا لَمْ يَبْقَ عَالِمٌ اتَّخَذَ النَّاسُ رُؤُوسًا جُهَالًا فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا.

Waarlijk, Allah zal de kennis niet in één keer wegnemen van de mensen, maar Hij neemt de kennis weg door het overlijden van de geleerden. Totdat, wanneer er geen geleerde meer over is gebleven, de mensen onwetenden tot leiders zullen nemen. Zij zullen gevraagd worden en religieuze oordelen geven zonder kennis. Zij zullen dwalen en anderen doen dwalen.⁶

En hij zei:

لَا يَأْتِي زَمَانٌ إِلَّا وَالَّذِي بَعْدَهُ شَرٌّ مِنْهُ.

Er zal geen tijd komen zonder dat hetgeen erna komt erger is.⁷

Met het verstrijken van de tijd sterven de geleerden uit, totdat het Uur aanbreekt. Wij kunnen niet zonder dit geweldige fortuin, dit geweldig product dat onze Salaf, onze Imams, voor ons hebben achtergelaten. Het is voldoende voor ons om daar naar terug te keren, en ervan te nemen wat in overeenstemming is met het Boek van Allah en de Sunna van onze Boodschapper صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Het is voldoende voor de onwetende om een geleerde te vragen. De Verhevene zei:

﴿ فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾ ﴿٤٣﴾

⁶ Overgeleverd door al-Bukhārī (1/36), (9/123) en Muslim (8/60), vanuit de overlevering van ‘Abd Allāh b. ‘Amr b. al-‘Āṣِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا.

⁷ Overgeleverd door al-Bukhārī (9/61) en de bewoording is van hem, Aḥmad (3/117, 132) en at-Tirmidhī (2206), vanuit de overlevering van Anas رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.

Vraag dan de bezitters van kennis, indien jullie niet het weten. [Sūra an-Naḥl (16): 43]

Het past de onwetende niet om zich onafhankelijk op te stellen of zichzelf belangrijk te achten. Hij dient daarentegen de mensen met kennis te vragen en het religieuze oordeel dat zij hem geven aan te nemen.

﴿ فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾ ﴿٤٣﴾

Vraag dan de bezitters van kennis, indien jullie niet het weten. [Sūra an-Naḥl (16): 43]

Wij vragen Allah *سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى* om ons allen succes te schenken in het vergaren van profijtelijke kennis en het verrichten van vrome daden.

Moge Allah zegeningen en vrede schenken aan onze Profeet Muḥammad, zijn familie en al zijn metgezellen.⁸

www.al-hikmah.nl

info@al-hikmah.nl

⁸ Bron: Ṣāliḥ al-Fawzān, *Asb-Sharḥ al-mukhtaṣar ‘alā matn Zād al-mustaḥqī‘* I (Riyad 2004) 11-17. Vertaling: drs. ‘Īsā al-Hūlandī.